

Marko Babić

BLAGOSLOV KALEŽA I PLITICE

U svojoj svakodnevnoj pastoralnoj službi, uz ostale pothvate i obveze, župnici i upravitelji crkava katkad trebaju zamijeniti, obnoviti ili, jednostavno rečeno, neki novi predmet početi upotrebljavati u bogoslužju sebi povjerenе crkve. Svećenici se redovito pitaju: Kojim obredom to popratiti da bi se događaj dostojno obilježio, da bi se dotičnom predmetu odredilo odgovarajuće mjesto u bogoslužju i među liturgijskim predmetima te crkve te da bi se vjernici poučili i izgradili. Ta pitanja su učestalija kad se radi o kaležu i plitici jer su se ti liturgijski predmeti sve donedavno "posvećivali" a ne samo "blagoslivljali". I u najnovijim liturgijskim knjigama, obrazac blagoslova tog bogoslužnog posuđa je izdvojen od ostalih blagoslova slične vrste i svrstani u pontifikal zajedno s obredom posvete crkve i oltara.

Nije mali broj vjernika koji su spremni - u znak nekoga zavjeta - pokloniti svojoj crkvi neki predmet koji će postati dio liturgijskog posuđa te crkve. Često su to kaleži, plitice i čestičnjaci koji su u izravnom "dodiru" s euharistijskim otajstvom, vjernicima omiljeni predmeti a crkvi i liturzima veoma potrebni za svakodnevnu uporabu. Sv. Augustin tumači da su već rimski carevi poklanjali pojedinim crkvama srebrene i zlatne kaleže. (Usp. PL 37,1484). Mnogi od takvih zavjetnih darova danas su iznimna umjetnička remek-djela neprocjenjive vrijednosti. Zbog svega toga, blagoslovu te vrste bogoslužnog posuđa treba posvetiti posebnu pažnju. Ovdje upravo na to želimo svratiti pozornost dušobrižnicima i upraviteljima crkava.

Isključiva i trajna namjena

Da bi neki predmet postao sastavni dio crkvenog, "svetog", posuđa namijenjenog bogoslužju, potrebno ga je posebnim blagoslovom pred okupljenim vjernicima "odvojiti" i odrediti za isključivu bogoslužnu uporabu. Ti predmeti više ne smiju imati višenamjensku uporabu u smislu da se upotrebljavaju čas u bogoslužne svrhe, čas u svakodnevne, profane. To bi konkretno značilo: ne smiju se blagoslovljeni liturgijski predmeti upotrebljavati u kazališnim predstavama, različitim crkvenim skazanjima ili u maškarama.

Navedeni primjeri, nažalost, nisu izmišljeni. Bilo je nedavno slučajeva upotrebe kaleža, crkvenih plašteva, dalmatika i misnica u crkvenim skazanji-
ma, a čuo sam čak i u poganskom "obredu martinskog krštenja mošta" i u maškarama. I to s dopuštanjem odgovarajućih svećenika.

Tko može blagosloviti kalež i pliticu?

Sama činjenica da je obrazac i opis Reda blagoslova kaleže i plitice svrstan u pontifikal a ne u obrednik, na prvi pogled sugerira da je taj blagoslov pridržan dijecezanskom biskupu ili "za to ovlaštenom prezbiteru" kao što je to određeno za obred blagoslova crkve i oltara. Posebno zbog toga jer su navedeni blagoslovi stavljeni u isti dio pontifikala.

Prethodne napomene uz Red blagoslova kaleža i plitice jasno određuju: "Svaki svećenik može blagosloviti kalež i pliticu, pod uvjetom da su izradani po načelima Opće uredbe Rimskog misala" (Pontifikal, Red blagoslova kaleža i plitice, br.3).

Od kojeg materijala trebaju biti izrađeni?

Načela Opće uredbe Rimskog misala (OUM) na koja se pontifikal poziva nalaze se u brojevima 290 - 295. Iz tih odredaba sitićemo slijedeće:

- kalež i plitica trebaju biti izrađene od tvrde i plemenite tvari;
- dio kaleža u koji se ulijeva vino mora biti izrađen od tvari koja ne upija tekućinu, stalak se može izraditi od bilo koje čvrste i za to prikladne tvari;
- kalež izrađen od kovine koja rđa treba, barem iznutra, pozlatiti;
- plitica može biti izrađena iz različitih materijala koji su u cijeni u pojedinom kraju, kao što su npr. bjelokost, sedefaste školjke, tvrdo drvo ...

Na što svratiti pozornost kod blagoslova?

Kad je svećenik uočio važnost tih liturgijskih predmeta i našao se u prilici da taj obred treba obaviti, dobro je da uoči neke naglaske u tom obredu, o tome govori svojim vjernicima, darovateljima, umjetnicima koji daju nacрте i izvoditeljima tih nacрта.

Hvale vrijedan je običaj da se takvi blagoslovi obave *pod misom*. To daje važnost samim predmetima, eventualnim zavjetima darovatelja i izvoditelja, produbljuje vjerničku svijest kod svećenika i vjernika u euharistijsko otajstvo s kojim su predmeti o kojima je govor tijesno povezani.

Blagoslovna molitva ističe da se kalež i plitica posvećuju "prinošenjem i blagovanjem tijela i krvi Sina Božjega". Ti se, dakle, predmeti posvećuju prvenstveno uporabom u svrhu za koju su određeni, a obred koji obavljamo vanjski je znak izdvajanja u tu svrhu i popratna molitva Bogu da nam ti predmeti pomognu ovdje na zemlji slaviti neokaljanu žrtvu, hraniti se božanskim otajstvima i napajati Duhom, kako bismo u nebeskom kraljevstvu mogli uživati na vječnoj gozbi.